

Viite

Asia

Metsän vuokraoikeuksien huutokaupat

Asiasanat	VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS
Hoitaa UM	ITÄ-22
Hoitaa UE	MOS
Koordinoi	
Tiedoksi	ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25 BER; PET; PIE KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; YM

Metsälakiesityksessä todetaan, että vuokraoikeuden saanti ratkaistaan huutokaupan tuloksena.

Pääministeri Fradkov korostaa huutokauppojen käyttöä luonnonvarojen käyttöoikeuden luovutuksen perustana.

Petroskoin yliopistossa on selvitetty muiden tekijöiden kuin hinnan käyttöä valintakriteerinä vuokrahuutokaupoissa. Tärkeimpiä tunnuksia olivat kyky toteuttaa puunkorjuuta ja mekaanista puunjalostusta sekä vastata metsänhoidosta ja veroista.

Puunkorjuukyvyn merkitystä selittää vallitseva yleinen vuokra-alueiden alikäytön tilanne.

Taustaa

Voimassa olevan vuoden 1997 metsälain mukaan metsän vuokraoikeuden saaminen määräytyy tarjouskilpailun [konkurs] tuloksena. Kuitenkin vuokrausta koskeva asetus sallii vuokrauksen 5 vuoteen asti ilman kilpailua paikkakunnalla pitkään toimineelle yritykselle, jolla on omaa puunjalostusta. Nykylain mukaan lyhytaikainen metsän käyttö perustuu huutokaupassa [auktion] saatavaan hakkuuoikeuteen.

Tähän asti metsää on vuokrattu pääosin enintään 5 vuoden sopimuksilla, mikä on mahdollistanut vuokrauksen alueen perinteisille yrityksille ilman kilpailua. Esimerkiksi Irkutskin alueen suuryritysten kuten Ust-Ilimsk suhteen on käytetty tätä menettelyä. Eräät subjektit ovat ottaneet jo käyttöön nykyisen lain sallimat pitkät vuokrasopimukset (49 vuoteen asti) ja ne ovat liittäneet tarjouskilpailun ehtoihin vaatimuksia, joita ei mainita nykyisissä säädöksissä. Tärkeimpiä kysymyksiä ovat velvoite jalostaa huomattava osa hakatusta puusta sen subjektin alueella, missä vuokra-alue sijaitsee sekä osittainen vastuu metsänhoidosta.

Valmisteltavana olevassa metsälakiesityksessä on omaksuttu periaate, että mahdollisesti 99-vuoteen saakka ulottuva vuokraus tapahtuu huutokaupan [auktion] perusteella. Käydyssä keskustelussa varsinakin kuvernöörit ovat arvostelleet menettelyä, jossa vain hinta ratkaisee vuokraoikeuden saajan. On pelätty mm. ulkomaisten yritysten ylivoimaista kilpailua.

Pääministeri Fradkov korostaa huutokauppoja

Federaation hallituksessa olivat 08.07 esillä hallituksen toiminnan linjaukset vuoteen 2008 asti. Pääministeri **M. Fradkov** käsitteli alustuksessaan myös luonnonvaroja: "Nykyisin luonnonvaroja ei käytetä riittävän tehokkaasti. Ei ole selviä ehtoja siitä, miten käyttäjä saa luonnonvarojen käyttöoikeuden. Valtion intressit omistajana on suojattu riittämättömästi." Tärkeänä kehittämisskeinona pääministeri mainitsi mm. kaivannaisesiintymien ja metsävarojen käyttöoikeuksien luovuttamisen huutokauppojen tuloksena. Valtion suorittamaa luonnonvarojen käytön valvontaa tulee tehostaa ja tarvittaessa tulee käyttää myös taloudellisia sanktioita.

Metsien vuokraoikeuksien huutokauppojen muut kriteerit kuin hinta

Petroskoin yliopiston tutkijat **A. Rogov** ja **A. Rodionov** ovat selvittäneet muiden tekijöiden kuin hinnan käyttöä valintakriteerinä vuokrahuutokaupoissa. He toteavat, että nykyisessä tarjouskilpailumenettelyssä on ongelmana se, että paikalliset viranomaiset suosivat eri tavoin sellaisten paikallisten yritysten osallistumista, jotka eivät täytä ennakkoehdotuksia: oma puunkorjuuvalmius, jalostuskapasiteetti, valmius tienrakennukseen, ei verorästejä ym.

Tutkijat ovat sitä mieltä, että kilpailuun osallistuvien yritysten systemaattinen arviointi vähentäisi epäkohtia. He esittävät menetelmän, jolla voidaan objektiivisesti arvioida yritysten muita ominaisuuksia kuin tarjottua hintaa. Keinona on optimointilaskelma, jossa tunnuksat ja niiden painoarvo määritetään asiantuntija-arviona. Menetelmää voidaan käyttää hakijoiden ennakoarvioinnissa tai tasavertaisten hintatarjousten vertailussa.

Karjalassa yhteensä 92 aluehallinnon, metsähallinnon ja metsäteollisuuden asiantuntijaa osallistui kriteerien määrittelyyn. Eri ryhmien edustajilla oli hyvin samansuuntainen näkemys arvioitavista asioista. Tärkeimpinä vaatimuksina pitkäaikaisille metsänvuokraajille pidettiin seuraavia asioita:

Tunnus	Suhteellinen painoarvo, %
Oma puunkorjuun kapasiteetti	15.5
Oma mekaanisen puunjalostuksen kapasiteetti	14.4
Maksuvalmius	10.6
Kyky vastata metsänhoidon kustannuksista	9.4
Rekisteröityminen verottajan rekisteriin	8.3
Ei maksamattomia veroja ja muita maksuja	8.1
Hyväksytyt MTS olemassa	7.7
Näyttö toiminnan kannattavuudesta	7.4
Yrityksellä omaa sellu- ja paperiteollisuutta	6.6

Tutkijat toteavat, että tärkeimpiä tunnuksia ovat kyky toteuttaa puunkorjuuta ja mekaanista puunjalostusta sekä vastata metsänhoidosta ja veroista.

Kommentti

Hallitustasolla korostetaan, että valtio-omistajan tulee saada käyttäjäyhteyksiin verrattuna nykyistä suurempi osa valtion luonnonvarojen arvosta. Pääasiassa kysymys on öljystä ja kaivannaisista mutta metsävarat rinnastetaan niihin. Suora huutokauppa näyttää hyvältä keinolta omistajan oikeudenmukaisen osuuden saamiseksi mutta pitkään kestävässä laajoissa projekteissa on otettava huomioon muitakin tekijöitä.

Metsälakiin näyttää tulevan pitkäaikainen vuokraus (99 vuoteen asti). Vaikka valinta tapahtuu huutokaupassa tarjotun hinnan perusteella, niin jollakin tavalla joudutaan arvioimaan myös muita tekijöitä. Niiden huomioon ottaminen on välttämätöntä, koska pitkäaikainen vuokraus on käytännössä lähellä omistusta ja mukaan tulevat kiinnitys ja alivuokraus antavat myös keinottelun mahdollisuuksia. On esitetty myös, että vuokrauksen tulisi olla kaksivaiheista; osallistujien esivalinta ja varsinainen huutokauppa.

Esitetty malli muiden tekijöiden systemaattisesta arvioinnista on järkevä. Karjalan asiantuntijoiden näkemykset kertovat alan tilanteesta; monet normaalit liiketoiminnan perusvaatimukset ovat arviointiperusteiden luettelossa. Tärkeintä on hakijan kyky toteuttaa puunkorjuu. Vaatimus vuokraajan omasta sahaustoiminnasta on epärationaalinen mutta se kuvastaa pelkoa raakapuun viennin suhteen.

Metsien vuokraus ei ole kokonaisuutena johtanut toivotulla tavalla metsien käytön tehostamiseen. Koko maassa vuokra-alueiden hakkuusuunnitteesta käytettiin vuonna 2002 vajaa 60 %. Esimerkkinä vajaan käytön vakavuudesta Arkangelin alueen hallinnon metsäkompleksin osaston päällikkö **A. Bulatov** kertoi äskettäin, että vuokrametsien alikäytön takia uusia vuokrasopimuksia ei toistaiseksi tehdä ja järjestelmää tarkistetaan (Pravda Severa 07.07).

Lähde: Rogov, A. A. i Rodionov, A.V. 2004. Lesnye auktsioni i konkursy: otsenka utšastnikov (Metsähuutokaupat ja tarjouskilpailut; osanottajien arviointi). Ispolzovanie i ohrana prirodnyh resurssov Rossii No 2: 67-70.

LIITTEET

-